

Brusel 26. ledna 2024
(OR. en)

5788/24

Interinstitucionální spis:
2024/0012(NLE)

POLCOM 26
COMER 17
RELEX 97
DUAL USE 10
RECH 28
ENER 36
ENV 84

NÁVRH

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	25. ledna 2024
Příjemce:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generální tajemnice Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2024) 26 final
Předmět:	Návrh DOPORUČENÍ RADY o posílení bezpečnosti výzkumu

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2024) 26 final.

Příloha: COM(2024) 26 final

EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 24.1.2024
COM(2024) 26 final

2024/0012 (NLE)

Návrh

DOPORUČENÍ RADY

o posílení bezpečnosti výzkumu

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOPRO BEZPEČNOST VÝZKUMU UVISLOSTI NÁVRHU

• Odůvodnění a cíle návrhu

Jak je uvedeno v Evropské strategii hospodářské bezpečnosti zveřejněné v červnu 2023¹, celosvětově narůstající geopolitické napětí a nepřátelská hospodářská opatření, kybernetické útoky a útoky na kritickou infrastrukturu, zahraniční vměšování a dezinformace odhalily rizika a zranitelná místa v našich společnostech, ekonomikách a podnicích. V některých případech se ukázalo, že Evropa by měla být lépe připravena na vyvíjející se, nová a vznikající rizika, která se objevila v tomto náročnějším geopolitickém kontextu.

Klíčovou roli v tomto kontextu hrají technologie kritického a dvojího užití, přičemž někteří naši konkurenti využívají vznikající a přelomové technologie k posílení svých politických, hospodářských a vojenských pozic. V důsledku toho mohou být evropský výzkum a inovace zasaženy zlovolným vlivem a zneužity způsobem, který postihne naši bezpečnost nebo poruší naše etické normy.

Odvětví výzkumu a inovací je obzvláště zranitelné kvůli své otevřenosti a internacionalizaci, které jsou jeho nedílnou součástí. Zvýšení bezpečnosti výzkumu v odvětví výzkumu a inovací v celé Evropě proto vyžaduje individuální přístup, který bude pevně zakotven v akademické svobodě a institucionální autonomii, což jsou zásady, které jsou pro výzkum a inovace základem.

Vysokoškolské instituce a organizace provádějící výzkum se musí pohybovat ve stále složitějším a napjatějším mezinárodním prostředí. Evropská unie má povinnost jim při plném respektování akademické svobody a institucionální autonomie pomáhat tento terén odpovědně a bezpečně zdolávat.

Navrhované doporučení Rady poprvé předkládá společnou definici problému a sdílený pocit naléhavosti. Poskytuje politické vodítko, jak by mohla vypadat účinná politická reakce, přičemž bere v úvahu, že velká část práce v oblasti bezpečnosti výzkumu se týká hledání cest „šedými zónami“, kde určité formy mezinárodní spolupráce v oblasti výzkumu a inovací sice nejsou zakázány, ale přesto jsou nežádoucí, protože představují riziko pro bezpečnost Unie a jejích členských států nebo jsou neetické.

• Soulad s platnými předpisy v této oblasti politiky

Evropská strategie hospodářské bezpečnosti je založena na třípilířovém přístupu: podpora hospodářské základny EU a její konkurenceschopnosti, ochrana před riziky pro hospodářskou bezpečnost a partnerství s co nejširším okruhem zemí za účelem řešení sdílených obav a zájmů. Jejím cílem je poskytnout rámec pro důkladné posouzení a řízení rizik ohrožujících hospodářskou bezpečnost na úrovni EU, členských států a podniků a zároveň zachovat a zvýšit naši hospodářskou dynamiku.

Ve strategii se Komise zavázala, že „navrhne opatření ke zlepšení bezpečnosti výzkumu, která zajistí systematické a důsledné prosazování stávajících nástrojů a určí a vyřeší případné zbývající nedostatky, přičemž zachová otevřenost inovačního ekosystému“. Návrh doporučení Rady naplňuje tento závazek tím, že formuluje hlavní zásady odpovědné internacionalizace a klíčová politická opatření na vnitrostátní a odvětvové úrovni s cílem zvýšit bezpečnost výzkumu a uvádí seznam iniciativ na úrovni EU na podporu úsilí členských států a odvětví.

¹ Společné sdělení Komise a vysokého představitele o Strategii evropské hospodářské bezpečnosti, JOIN(2023) 20 ze dne 20. června 2023 ([odkaz](#)).

Návrh doporučení doplňuje práci probíhající od května 2021, kdy Komise zveřejnila sdělení o globálním přístupu k výzkumu a inovacím, a vychází z ní². V uvedeném sdělení představila strategii EU zaměřenou na zachování otevřenosti v mezinárodní spolupráci v oblasti výzkumu a inovací a současně prosazovala rovné podmínky a reciprocitu založenou na základních hodnotách.

Prostřednictvím svých závěrů ze září 2021 o globálním přístupu udělila Rada mandát k práci na boji proti zahraničnímu vměšování do výzkumu a inovací.³ Na tomto základě byly provedeny důležité následné iniciativy, zejména pracovní dokument útvarů Komise o boji proti zahraničnímu vměšování do výzkumu a inovací, který byl přijat v lednu 2022.⁴ Tento dokument slouží členským státům a zúčastněným stranám v oblasti výzkumu a inovací jako základ pro diskusi o bezpečnosti výzkumu a jako zdroj inspirace pro vypracování vlastních pokynů a nástrojů na míru. Evropský parlament tento dokument uvítal ve svém usnesení ze dne 6. dubna 2022 o globálním přístupu.⁵ Komise rovněž usnadnila vzájemné učení mezi členskými státy prostřednictvím vzájemné výměny zkušeností a připravuje jednotné kontaktní místo na internetu, které bude shromažďovat všechny příslušné dokumenty, zprávy a nástroje týkající se bezpečnosti výzkumu.

Kromě toho se v květnu 2023 v Radě pro konkurenceschopnost uskutečnila politická rozprava na téma „Bezpečnost znalostí a odpovědná internacionalizace“, která pro návrh poskytla neocenitelné poznatky a vodítka.

- **Soulad s ostatními politikami Unie**

Navrhané doporučení je součástí komplexního balíčku opatření navazujících na Evropskou strategii hospodářské bezpečnosti z 20. června 2023. Návrh jako takový je základním kamenem v celkovém úsilí o posílení hospodářské bezpečnosti EU jako celku. Komise přijala dne 3. října 2023 doporučení, ve kterém označila technologické oblasti s kritickým významem pro hospodářskou bezpečnost EU za účelem dalšího posouzení rizik s členskými státy⁶. Výsledek tohoto posouzení rizik by mohl být podkladem pro další opatření k provádění Evropské strategie hospodářské bezpečnosti, včetně opatření na posílení bezpečnosti výzkumu. Bude zohledněna veřejná konzultace zahájená spolu s bílou knihou o zahraničních investicích, zejména pokud jde o prvky relevantní pro výzkum a inovace.

Kromě toho navrhované doporučení doplňuje řadu dalších iniciativ EU a je s nimi v souladu, zejména:

- práci vykonanou v oblasti boje proti hybridním hrozbám v rámci Strategie bezpečnostní unie EU⁷ a Strategického kompasu pro bezpečnost a obranu⁸,

² Sdělení Komise o globálním přístupu k výzkumu a inovacím: Evropská strategie mezinárodní spolupráce v měnícím se světě, COM(2021) 252 ze dne 18. května 2021 ([odkaz](#)).

³ Závěry Rady o globálním přístupu k výzkumu a inovacím ze dne 28. září 2021 ([odkaz](#)), zejména body 3, 11 a 23.

⁴ Evropská komise, Generální ředitelství pro výzkum a inovace, Boj proti zahraničnímu vměšování do výzkumu a inovací – pracovní dokument, Úřad pro publikace Evropské unie, 2022 ([odkaz](#)).

⁵ Usnesení Evropského parlamentu o globálním přístupu k výzkumu a inovacím, P9_TA(2022)0112 ze dne 6. dubna 2022 ([odkaz](#)).

⁶ Doporučení Komise o technologických oblastech s kritickým významem pro hospodářskou bezpečnost EU za účelem dalšího posouzení rizik s členskými státy, C(2023) 6689 ze dne 3. října 2023 ([odkaz](#)).

⁷ Sdělení Komise o Strategii bezpečnostní unie EU, COM(2020) 605 ze dne 24. července 2020 ([odkaz](#)).

⁸ Rada EU: Strategický kompas pro bezpečnost a obranu, ST 7371/22 ze dne 21. března 2022 ([odkaz](#)).

- evropská pravidla pro vývoz zboží a technologií dvojího užití mimo EU, jak jsou stanovena v nařízení EU o kontrole vývozu.⁹ Na pomoc vysokoškolským institucím a organizacím provádějícím výzkum zveřejnila Komise v září 2021 doporučení o programech dodržování předpisů pro kontroly výzkumu zboží dvojího užití¹⁰,
- balíček opatření na obranu demokracie, který Komise přijala v prosinci 2023 před volbami do Evropského parlamentu v červnu 2024. Cílem balíčku je řešit hrozby zahraničního vměšování prostřednictvím zvýšené míry transparentnosti činností spojených se zastupováním zájmů a zároveň podpořit občanskou angažovanost a účast občanů v našich demokraciích¹¹.

2. PRÁVNÍ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právní základ

Tato iniciativa spadá do oblasti politiky „výzkum a technologický rozvoj“, v níž EU a její členské státy sdílejí pravomoci v souladu s čl. 4 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU). Navrhované doporučení Rady je založeno na čl. 182 odst. 5 ve spojení s článkem 292 SFEU.

Ustanovení čl. 182 odst. 5 SFEU otevírá možnost doplnit činnosti uvedené ve víceletém rámcovém programu tak, že Evropskému parlamentu a Radě umožní řádným legislativním postupem a po konzultaci s Hospodářským a sociálním výborem přijmout nezbytná opatření k uskutečnění Evropského výzkumného prostoru.

Článek 292 SFEU poskytuje právní základ pro to, aby Rada mohla přijímat doporučení na základě návrhu Komise.

Iniciativa nenavrhuje žádné rozšíření regulačních pravomocí EU nebo povinných závazků členských států. O způsobu provedení tohoto doporučení Rady rozhodnou členské státy na základě svých vnitrostátních okolností.

• Subsidiarita (v případě nevýlučné pravomoci)

Tento návrh je v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v čl. 5 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii (SEU).

Vlády jednotlivých zemí mohou nejlépe oslovit své univerzity a další organizace provádějící výzkum a podpořit je při přijímání nezbytných opatření, avšak k zajištění řádného fungování Evropského výzkumného prostoru a ke snížení rozdílů způsobených odlišnostmi ve vnitrostátních opatřeních v oblasti bezpečnosti výzkumu je nutná spolupráce a koordinace na úrovni EU.

V současné době není povědomí o rizicích v EU rozšířeno rovnoměrně. Stále větší počet členských států a aktérů v oblasti výzkumu a inovací vyvíjí a zavádí specializovaná ochranná opatření, zatímco ostatní si toho zřejmě stále nejsou z velké části vědomi, což vytváří zranitelná místa, která by mohla být snadno zneužita. Proto je nezbytné, aby byl přístup v celé EU minimálně konzistentní.

⁹ Nařízení (EU) 2021/821, kterým se zavádí režim Unie pro kontrolu vývozu, zprostředkování, technické pomoci, tranzitu a přepravy zboží dvojího užití ([odkaz](#)).

¹⁰ Doporučení Komise o interních programech dodržování předpisů pro kontroly výzkumu zboží dvojího užití [...], 2021/1700 ze dne 15. září 2021 ([odkaz](#)).

¹¹ Sdělení Komise o obraně demokracie, COM(2023) 630 ze dne 12. prosince 2023 ([odkaz](#)).

- **Proporcionalita**

Tento návrh je v souladu se zásadou proporcionality stanovenou v čl. 5 odst. 4 SEU. Obsah ani forma tohoto navrhovaného doporučení Rady nepřekračují rámec toho, co je nezbytné k dosažení cíle, kterým je dosažení minimální úrovně jednotnosti přístupu v celé EU.

Právní status této iniciativy by měl zajistit, aby se k ní členské státy přihlásily a podpořily ji. Současně by se měl opírat především o samosprávu v odvětví výzkumu a inovací v souladu s akademickou svobodou a institucionální autonomií.

Doporučení pomáhá členským státům a organizacím provádějícím výzkum vypracovat a provádět politiky a opatření, které jsou účinné a přiměřené. Zdůrazňuje význam mezinárodní spolupráce a otevřenosti podle zásady „co nejotevřenější – nepřístupné jen v nezbytné míře“. Ukazuje také, jaká opatření k řízení rizik by mohla být zavedena při plném respektování akademické svobody a institucionální autonomie, přičemž by se zabránilo diskriminaci a stigmatizaci.

- **Volba nástroje**

Navrhované doporučení Rady poskytuje členským státům pokyny, jak účinně identifikovat a řešit rizika týkající se bezpečnosti výzkumu. Doporučuje členským státům, aby podporovaly své odvětví výzkumu a inovací a podnikly příslušné kroky ke zvýšení informovanosti a posílení odolnosti. Na základě pracovního dokumentu útvarů Komise o boji proti zahraničnímu vměšování do výzkumu a inovací by doporučení Rady zajistilo aktivní zapojení a angažovanost všech členských států na politické úrovni.

Případně lze zvážit doporučení nebo sdělení Komise. Z hlediska obsahu by se mohla v zásadě týkat stejných otázek jako doporučení Rady. Tyto nástroje však mají společné to, že členské státy aktivně nezapojují ani nezavazují. Není zaručeno, že adresáti sdílejí navrhovaný přístup a pocit naléhavosti.

Právně závazná iniciativa, jako je směrnice nebo nařízení, která by upravovala mezinárodní spolupráci v oblasti výzkumu a inovací tak, aby členské státy řádně identifikovaly rizika a řešily je, by zaručila právní soudržnost v celé Unii. Hlavní nevýhodou závazného nástroje v tomto specifickém kontextu je však to, že by bylo velmi obtížné koncipovat jej tak, aby bylo dodrženo rozdělení pravomocí mezi EU a členské státy a zásady akademické svobody a institucionální autonomie.

Z těchto důvodů se za vhodný politický nástroj k řešení daných otázek považuje návrh doporučení Rady.

3. VÝSLEDKY HODNOCENÍ *EX POST*, KONZULTACÍ SE ZÚČASTNĚNÝMI STRANAMI A POSOUZENÍ DOPADŮ

- **Hodnocení *ex post* / kontroly účelnosti platných právních předpisů**

Nevztahuje se na tento návrh.

- **Konzultace se zúčastněnými stranami**

Navrhované doporučení Rady vychází z pracovního dokumentu útvarů Komise o boji proti zahraničnímu vměšování v oblasti výzkumu a inovací z ledna 2022. Po celý rok 2023 probíhalo vzájemné učení o boji proti zahraničnímu v oblasti výzkumu a inovací, v jehož rámci si odborníci ze třinácti členských států vyměňovali zkušenosti a odborné znalosti.

Kromě toho se v rámci sítě znalostí EU o Číně (EU-KNOC) uskutečnila tři specializovaná setkání s odborníky z členských států na téma bezpečnosti výzkumu.

Při přípravě návrhu se rovněž vycházelo z výzvy k předložení faktických podkladů, která byla veřejnosti otevřena pro zpětnou vazbu na internetových stránkách „Podělte se o svůj názor“ od 6. prosince 2023 do 3. ledna 2024. Komise obdržela 56 příspěvků, z nichž téměř 40 % pocházelo z akademických nebo výzkumných institucí. Kromě výzvy k předložení faktických podkladů se 15. prosince 2023 uskutečnilo cílené konzultační setkání za účasti zástupců hlavních organizací zúčastněných stran na úrovni EU v oblasti výzkumu a inovací.

- **Sběr a využití výsledků odborných konzultací**

Kromě podnětů získaných během konzultačního procesu je návrh podložen rozsáhlými důkazy, zprávami a studiemi shromážděnými v posledních letech. Mezi klíčové zdroje důkazů patří rozsáhlý a stále rostoucí soubor metodických dokumentů k bezpečnosti výzkumu vypracovaných členskými státy a odvětvovými organizacemi¹², jakož i zprávy o této problematice vypracované analytickými středisky, organizacemi zúčastněných stran a poradními sbory.

Náležitá pozornost byla věnována také politikám bezpečnosti výzkumu, které někteří naši mezinárodní partneři zavedli v uplynulých letech, a poznatkům a zkušenostem, které při tom získali. Patří sem politiky zemí, jako jsou Spojené státy, Velká Británie, Austrálie a Kanada¹³. V rámci mnohostranného dialogu o hodnotách a zásadách¹⁴ se v prosinci 2023 uskutečnil seminář o bezpečnosti výzkumu, kterého se aktivně účastnili mezinárodní partneři.

- **Posouzení dopadů**

Posouzení dopadů nebylo provedeno vzhledem k doplňkovému přístupu uvedených činností k iniciativám členských států a nezávazné a dobrovolné povaze navrhovaných činností.

Dopad doporučení do značné míry závisí na zapojení a připravenosti členských států a odvětvových organizací jednat, a proto jej nelze předem odhadnout. Za předpokladu, že Rada návrh přijme a členské státy se zavážou k provádění jejího doporučení s podporou tohoto odvětví, má návrh potenciál posílit výzkum zvyšováním povědomí a budováním odolnosti v celé Evropě.

- **Účelnost právních předpisů a zjednodušení**

Návrh není spojen s programem Komise pro zjednodušení právních předpisů REFIT. Přesto je vyvíjeno veškeré úsilí o účinné využití omezených zdrojů, včetně využití stávajících struktur řízení Evropského výzkumného prostoru a stávajících struktur podávání zpráv. Navrhované doporučení rovněž zdůrazňuje, že při zavádění ochranných opatření by se mělo zabránit zbytečné administrativní zátěži pro odvětví a že v souvislosti s financováním výzkumu by se neměla zbytečně prodlužovat lhůta pro udělení grantu.

- **Základní práva**

Jedním z hlavních cílů návrhu je podpořit členské státy a organizace provádějící výzkum při zajišťování toho, aby mezinárodní spolupráce v oblasti výzkumu a inovací neporušovala

¹² Viz například „anotovaný soubor pokynů pro bezpečnou a úspěšnou spolupráci v oblasti výzkumu a inovací“ (2022), který na žádost Komise sestavila organizace DLR-PT ([odkaz](#)).

¹³ Více informací naleznete například na těchto internetových stránkách: pro USA ([odkaz](#)), pro Spojené království ([odkaz](#)), pro Austrálii ([odkaz](#)) a pro Kanadu ([odkaz](#)).

¹⁴ Více informací o mnohostranném dialogu o hodnotách a zásadách naleznete zde: [odkaz](#).

základní hodnoty a lidská práva. Jádrem doporučení je ochrana základních akademických hodnot, zejména akademické svobody a integrity výzkumu.

4. ROZPOČTOVÉ DŮSLEDKY

Ačkoli si tato iniciativa nevyžádá další zdroje z rozpočtu EU, opatření uvedená v tomto doporučení budou mobilizovat zdroje financování na unijní, vnitrostátní a odvětvové úrovni.

Pro „Evropské odborné centrum pro bezpečnost výzkumu“, které má Komise v úmyslu zřídit, by byl využit stávající rozpočet programu Horizont Evropa. Pokud jde o organizační uspořádání, zvažuje se několik možností, které Komise dále prozkoumá s přihlédnutím k preferencím členských států a zúčastněných stran, pokud jde o jeho funkce.

5. OSTATNÍ PRVKY

- **Plány provádění a způsoby monitorování, hodnocení a podávání zpráv**

Na podporu členských států a zúčastněných stran při provádění doporučení budou plně využity stávající struktury řízení Evropského výzkumného prostoru. Očekává se, že bezpečnost výzkumu bude zohledněna v příštím politickém programu pro Evropský výzkumný prostor na období 2025–2027, který se v současné době připravuje v dialogu s členskými státy a zúčastněnými stranami.

Zprávy Komise budou vycházet z již existujících dvouletých zpráv o globálním přístupu k výzkumu a inovacím. Příští zpráva je naplánována na polovinu roku 2025. Členské státy se vyzývají, aby do devíti měsíců od přijetí doporučení předložily národní akční plány týkající se způsobu jeho předpokládaného provádění.

- **Informativní dokumenty (u směrníc)**

Nevztahuje se na tento návrh.

- **Podrobné vysvětlení konkrétních ustanovení návrhu**

Celkovým cílem iniciativy je pomoci členským státům, vysokoškolským institucím a výzkumným organizacím, jak veřejným, tak soukromým, řešit rizika týkající se bezpečnosti výzkumu. Tím se zajistí, že činnosti v oblasti výzkumu, inovací a vysokoškolského vzdělávání nebudou zneužívány ani ovládnuty způsobem, který by ovlivňoval bezpečnost EU a jejích členských států nebo byl neetický. Za tímto účelem obsahuje navrhované doporučení Rady tyto oddíly:

- Poté, co je v bodech odůvodnění představena dotčená problematika a politické souvislosti návrhu, je vysvětlena jeho oblast působnosti. Je navržena definice „bezpečnosti výzkumu“, která vychází z hlavních prvků různých definic používaných na mezinárodní úrovni. Rovněž je vyjasněno, kterých organizací a zúčastněných stran se doporučení ve svých souvislostech v první řadě týká.
- Dále jsou navrženy zásady odpovědné internacionalizace. Tyto zásady jsou koncipovány tak, aby mohly být použity jako základ pro formulaci a návrh politické reakce v oblasti bezpečnosti výzkumu na jakékoli úrovni (na úrovni EU, vnitrostátní úrovni nebo na úrovni jednotlivých organizací provádějících výzkum). Zásady vycházejí z přístupů, které jsou obsaženy ve vnitrostátních a odvětvových pokynech pro odpovědnou internacionalizaci. Z reakcí na výzvu k předložení faktických

podkladů lze vyvodit závěr, že tyto zásady s komunitou zúčastněných stran zjevně rezonují.

- Následující oddíl obsahuje samotná doporučení členským státům. Je rozdělen do čtyř pododdílů: V prvním pododdíle je formulováno, co se orgánům veřejné správy doporučuje udělat ve vztahu k odvětví výzkumu a inovací, pokud jde o vytvoření podpůrné struktury a poskytování poradenství. Druhý pododdíl se zabývá klíčovou úlohou, kterou při zvyšování bezpečnosti výzkumu hrají vnitrostátní financující organizace. V třetím pododdíle je uvedeno, co se členským státům doporučuje udělat na podporu vysokoškolských institucí a organizací provádějících výzkum při zavádění ochranných opatření a politik.
- V posledním pododdíle je uvedena řada podpůrných opatření a iniciativ Komise, pro něž je zapotřebí pomoci členských států.
- V závěrečné části je uvedeno, jakým způsobem se usnadňuje a sleduje plnění doporučení.

Návrh

DOPORUČENÍ RADY

o posílení bezpečnosti výzkumu

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 292 první a druhou větu ve spojení čl. 182 odst. 5 této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Otevřenost, mezinárodní spolupráce a akademická svoboda jsou základem výzkumu a inovací na světové úrovni. S rostoucím mezinárodním napětím a zvyšujícím se geopolitickým významem výzkumu a inovací jsou však naši výzkumní a akademičtí pracovníci při mezinárodní spolupráci stále častěji konfrontováni s riziky ohrožujícími bezpečnost výzkumu, což vede k tomu, že evropský výzkum a inovace jsou ovlivňovány zlovolnými vlivy a zneužívány způsobem, který ovlivňuje naši bezpečnost nebo porušuje naše etické normy. Je proto nezbytné, aby evropské vysokoškolské instituce a organizace provádějící výzkum, a to jak veřejné, tak soukromé, byly podporovány a měly možnost tato rizika řešit. Pro zachování otevřené a bezpečné mezinárodní spolupráce jsou nutná přesná a přiměřená ochranná opatření.
- (2) Otevřená věda zajišťuje co největší zpřístupnění vědy ve prospěch vědy, hospodářství a společnosti jako celku, zatímco mezinárodní spolupráce přispívá k účinnému řešení globálních výzev. Akademická svoboda znamená, že výzkumní pracovníci mohou svobodně provádět svůj výzkum a vybírat si výzkumné metody i své výzkumné partnery z celého světa, zatímco mezinárodní mobilita talentovaných výzkumných pracovníků obohacuje vědecké bádání a je nezbytná pro podporu inovací a dosažení vědeckých objevů.
- (3) Rostoucí strategické soupeření a návrat k mocenské politice vedou ke vztahům mezi státy, které jsou stále více založeny na transakcích. Výsledkem tohoto posunu jsou hrozby, které jsou rozmanitější, nepředvídatelné a často hybridní¹. Vzhledem k tomu, že technologie hrají klíčovou roli pro politickou, hospodářskou a vojenskou převahu, někteří konkurenti EU usilují o globální prvenství v oblasti vznikajících a přelomových technologií, aby posílili své vojenské a zpravodajské schopnosti a zároveň aktivně prosazují strategie fúze civilního a vojenského sektoru.
- (4) Hybridní hrozby se mohou týkat všech relevantních odvětví, nicméně vzhledem ke své otevřenosti, akademické svobodě, institucionální autonomii a celosvětové spolupráci je odvětví výzkumu a inovací obzvláště zranitelné. Výzkumní pracovníci a inovátoři

¹ Hybridní hrozby se týkají případů, kdy se státní či nestátní aktéři snaží zneužít zranitelnosti EU ve svůj prospěch tím, že koordinovaně využívají kombinaci opatření (např. diplomatických, vojenských, ekonomických a technologických), aniž by formálně vedli válku ([odkaz](#)).

usazení v EU se zaměřují na získávání nejmodernějších poznatků a technologií, někdy s využitím podvodných a skrytých metod nebo přímých krádeží, častěji však s využitím zdánlivě seriózní mezinárodní akademické spolupráce. Kromě ohrožení naší bezpečnosti by tyto hybridní hrozby mohly ovlivnit akademickou svobodu v Evropě.

- (5) Vysokoškolské instituce a další organizace provádějící výzkum se tak pohybují ve stále náročnějším mezinárodním kontextu s riziky nežádoucího přenosu kritických znalostí a technologií do problémových zemí, kde mohou být využity k posílení jejich vojenského potenciálu nebo k účelům, které jsou v rozporu se základními hodnotami. Ačkoli tato spolupráce není vždy zakázána zákonem, je nežádoucí, protože představuje významné bezpečnostní a etické problémy.
- (6) V souladu s institucionální autonomií a akademickou svobodou jsou vysokoškolské instituce a další organizace provádějící výzkum primárně odpovědné za rozvoj a řízení své mezinárodní spolupráce. Veřejné orgány na všech úrovních by jim měly poskytovat pomoc a podporu a umožnit jim přijímat informovaná rozhodnutí a zvládat související rizika pro bezpečnost výzkumu a zajistit, aby mezinárodní spolupráce v oblasti výzkumu, inovací a vysokoškolského vzdělávání zůstala otevřená a bezpečná.
- (7) V posledních letech probíhají diskuse o posílení bezpečnosti výzkumu na úrovni EU, kde bylo rovněž podniknuto několik iniciativ:
 - V květnu 2021 zveřejnila Komise sdělení o globálním přístupu k výzkumu a inovacím², v němž nastínila novou evropskou strategii pro mezinárodní politiku v oblasti výzkumu a inovací. Rada na to reagovala v září 2021 přijetím závěrů Rady³, v nichž udělila politický mandát ke společné práci v oblasti bezpečnosti výzkumu.
 - V rámcovém programu EU pro výzkum a inovace na období 2021–2027, Horizont Evropa⁴, bylo zavedeno několik ochranných opatření, která uvádějí v platnost výraznou odpovědnost EU jako jednoho z největších evropských poskytovatelů finančních prostředků na výzkum.
 - Rada přijala v listopadu 2021 politický program pro Evropský výzkumný prostor (EVP) na období 2022–2024 jako součást svých závěrů o řízení Evropského výzkumného prostoru v budoucnosti⁵, v němž je boj proti zahraničnímu vměšování zařazen mezi prioritní opatření.
 - V lednu 2022 Komise v návaznosti na své závazky vyplývající z globálního přístupu i z politického programu EVP zveřejnila pracovní dokument svých útvarů o boji proti zahraničnímu vměšování do výzkumu a inovací⁶. Kromě

² Sdělení Komise o globálním přístupu k výzkumu a inovacím: Evropská strategie mezinárodní spolupráce v měnícím se světě, COM(2021) 252 ze dne 18. května 2021 ([odkaz](#)).

³ Závěry Rady o globálním přístupu k výzkumu a inovacím ze dne 28. září 2021 ([odkaz](#)), zejména body 3, 11 a 23.

⁴ Nařízení o programu Horizont Evropa, (EU) 2021/695 ze dne 28. dubna 2021 ([odkaz](#)), stanoví mimo jiné bezpečnostní hodnocení všech projektů způsobilých pro financování (článek 20), možnost vyloučit z některých výzev subjekty usazené ve třetích zemích nebo jimi kontrolované (čl. 22 odst. 5), jakož i doplnit kritéria způsobilosti ke kritériím stanoveným v odstavcích 2 až 5, aby se zohlednily zvláštní politické požadavky nebo povaha a cíle akce (čl. 22 odst. 6), a právo Komise nebo příslušného financujícího subjektu vznést námitky proti převodu vlastnictví výsledků nebo proti udělení výhradní licence týkající se výsledků (čl. 40 odst. 4). Podobná ustanovení jsou obsažena v Evropském obranném fondu a Evropském kosmickém programu.

⁵ Závěry Rady o řízení Evropského výzkumného prostoru v budoucnosti ze dne 26. listopadu 2021 ([odkaz](#)).

⁶ Evropská komise, Generální ředitelství pro výzkum a inovace, Boj proti zahraničnímu vměšování do výzkumu a inovací – pracovní dokument, Úřad pro publikace Evropské unie, 2022 ([odkaz](#)).

toho se v průběhu roku 2023 uskutečnil program vzájemného učení mezi členskými státy, aby se umožnilo vzájemné předávání zkušeností.

- Sdělení Komise „Evropská strategie pro univerzity“⁷ připomíná, že vysokoškolské instituce mají jedinečné postavení na křižovatce vzdělávání, výzkumu a inovací, a hrají tak zásadní úlohu při vytváření Evropského prostoru vzdělávání⁸ a Evropského výzkumného prostoru, označuje zahraniční vměšování do vysokoškolských institucí za hrozbu a podporuje provádění pokynů týkajících se zahraničního vměšování. Úloha vysokoškolských institucí při ochraně evropských demokratických hodnot je jádrem strategie.
 - Evropský parlament přijal dne 9. března 2022 usnesení o „zahraničním vměšování do všech demokratických procesů v Evropské unii, včetně dezinformací“, v němž vyzývá k posílení akademické svobody, zlepšení transparentnosti zahraničního financování a také k mapování a monitorování zahraničního vměšování do kulturní, akademické a náboženské oblasti⁹.
 - Z širšího hlediska bezpečnosti a obrany probíhají práce v rámci Strategie bezpečnostní unie EU¹⁰ a Strategického kompasu pro bezpečnost a obranu¹¹, jejichž cílem je společné hodnocení hrozeb a výzev a větší soudržnost opatření v oblasti bezpečnosti a obrany, mimo jiné prostřednictvím různých nástrojů pro odhalování hybridních hrozeb a reakci na ně v rámci souboru hybridních nástrojů EU.
 - V oblasti pravidel EU pro kontrolu vývozu zboží a technologií dvojího užití má pro bezpečnost výzkumu velký význam nařízení EU o kontrole vývozu¹². Na pomoc vysokoškolským institucím a organizacím provádějícím výzkum zveřejnila Komise v září 2021 doporučení o programech dodržování předpisů pro výzkum zahrnující zboží dvojího užití¹³.
- (8) Komise a vysoký představitel přijali společné sdělení o Strategii evropské hospodářské bezpečnosti¹⁴, jehož cílem je zajistit, aby Unie i nadále využívala výhod hospodářské otevřenosti a zároveň minimalizovala rizika pro svou hospodářskou bezpečnost. Strategie navrhuje přístup založený na třech pilířích podpora hospodářské základny EU a její konkurenceschopnosti, ochrana před riziky a partnerství s co nejširším okruhem zemí za účelem řešení sdílených obav a zájmů. V každém z pilířů hrají klíčovou roli výzkum a inovace.
- (9) V návaznosti na toto společné sdělení Komise ve svém doporučení ze dne 3. října 2023 určila technologické oblasti s kritickým významem pro hospodářskou bezpečnost

⁷ Sdělení Komise o Evropské strategii pro univerzity, COM(2022) 16 ze dne 18. ledna 2022 ([odkaz](#)).

⁸ Sdělení Komise o vytvoření Evropského prostoru vzdělávání do roku 2025, COM(2020) 625 ze dne 30. září 2020 ([odkaz](#)).

⁹ Usnesení Evropského parlamentu o zahraničním vměšování do všech demokratických procesů v Evropské unii, včetně dezinformací, P9_TA(2022)0064 ze dne 9. března 2022 ([odkaz](#)).

¹⁰ Sdělení Komise o Strategii bezpečnostní unie EU, COM(2020) 605 ze dne 24. července 2020 ([odkaz](#)).

¹¹ Rada Evropské unie: Strategický kompas pro bezpečnost a obranu, ST 7371/22 ze dne 21. března 2022 ([odkaz](#)).

¹² Nařízení (EU) 2021/821, kterým se zavádí režim Unie pro kontrolu vývozu, zprostředkování, technické pomoci, tranzitu a přepravy zboží dvojího užití ([odkaz](#)).

¹³ Doporučení Komise o interních programech dodržování předpisů pro kontroly výzkumu zboží dvojího užití [...], 2021/1700 ze dne 15. září 2021 ([odkaz](#)).

¹⁴ Společné sdělení o Strategii evropské hospodářské bezpečnosti, JOIN(2023) 20 ze dne 20. června 2023 ([odkaz](#)).

EU za účelem dalšího posouzení rizik s členskými státy¹⁵. Hodnocení rizik již bylo prioritně zahájeno ve čtyřech z deseti určených technologických oblastí s kritickým významem, a to v oblasti pokročilých polovodičů, umělé inteligence, kvantových technologií a biotechnologií. Výsledek tohoto posouzení rizik by po dokončení mohl být podkladem pro další opatření k provádění Strategie evropské hospodářské bezpečnosti, včetně opatření na posílení bezpečnosti výzkumu.

- (10) Ve společném sdělení o Strategii evropské hospodářské bezpečnosti bylo dále oznámeno, že Komise navrhne opatření ke zvýšení bezpečnosti výzkumu tím, že zajistí využívání stávajících nástrojů a určí a vyřeší případné zbývající nedostatky, přičemž zachová otevřenost výzkumného a inovačního ekosystému.
- (11) Pokud jde o určení nedostatků uvedených v předchozím bodě, diskuse s členskými státy a organizacemi zúčastněných stran ukazují, že tvůrci politik a odborníci z praxe naléhavě potřebují větší koncepční jasnost, společné chápání daných otázek a také toho, co představuje politickou reakci, která je přiměřená a účinná.
- (12) Stále více členských států vypracovalo nebo právě vypracovává politiky zaměřené na posílení bezpečnosti výzkumu. Toto úsilí obecně přispívá ke zvyšování povědomí a posilování odolnosti, avšak nekoordinovaný nárůst počtu vnitrostátních opatření by vedl k nesourodosti vnitrostátních politik, rozdílům mezi členskými státy, a tím k roztržitosti Evropského výzkumného prostoru. Koordinace na úrovni EU je proto nutná k zajištění rovných podmínek a k ochraně integrity Evropského výzkumného prostoru.
- (13) Je třeba zdůraznit, že bezpečnostní opatření v oblasti výzkumu mohou být skutečně účinná pouze tehdy, jsou-li důsledně uplatňována na všech úrovních, včetně úrovně EU a vnitrostátní a regionální úrovně, jakož i na úrovni jednotlivých veřejných a soukromých organizací provádějících výzkum, aby se zabránilo vzniku mezer a obcházení.
- (14) V konkrétních případech by dodržování příslušných právních předpisů a pravidel EU mohlo být podpořeno pokyny k výkladu. To se týká zejména pravidel kontroly vývozu, zvláště nehmotných převodů technologií, vízové povinnosti pro zahraniční výzkumné pracovníky¹⁶, jakož i výkladu některých požadavků na otevřenou vědu a řízení duševního vlastnictví z hlediska bezpečnosti výzkumu.
- (15) Je důležité, aby hybridní hrozby, které ovlivňují výzkumný a inovační ekosystém, byly strukturovaně vyhodnocovány, což zvýší poznatky tvůrců politik o situaci tím, že se budou opírat o společnou zpravodajsko-analytickou složku (SIAC), zejména o Středisko EU pro hybridní hrozby, práci Evropského střediska pro boj proti hybridním hrozbám¹⁷, jakož i o agenturu ENISA v souvislosti s hrozbami pro kybernetickou bezpečnost¹⁸.
- (16) Vzhledem k tomu, že významný podíl výzkumu a inovací se uskutečňuje v soukromém sektoru, je klíčové vypracovat cílené pokyny a nástroje pro podniky,

¹⁵ Doporučení Komise o technologických oblastech s kritickým významem pro hospodářskou bezpečnost EU za účelem dalšího posouzení rizik s členskými státy, C(2023) 6689 ze dne 3. října 2023 ([odkaz](#)).

¹⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/801 ze dne 11. května 2016 o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výzkumu, studia, stáže, dobrovolnické služby, programů výměnných pobytů žáků či vzdělávacích projektů a činnosti au-pair ([odkaz](#)).

¹⁷ Evropské středisko pro boj proti hybridním hrozbám je autonomní mezinárodní organizace pro boj proti hybridním hrozbám založená na využívání sítí, která byla založena v roce 2017 a sídlí v Helsinkách ([odkaz](#)).

¹⁸ Agentura Evropské unie pro kybernetickou bezpečnost (ENISA) je agenturou Unie, jejímž úkolem je dosáhnout vysoké společné úrovně kybernetické bezpečnosti v celé Evropě ([odkaz](#)).

zejména pro začínající výzkumné podniky s intenzivním výzkumem a malé a střední podniky. Ačkoli rizika, kterým jsou společnosti vystaveny, mohou být podobná, jejich situace se liší od situace vysokoškolských institucí a organizací provádějících výzkum. V této souvislosti je třeba upozornit na stávající pravidla, včetně pravidel pro kontrolu vývozu zboží dvojího užití, prověřování zahraničních investic a probíhající práce na sledování investic do zahraničí.

- (17) Při přípravě tohoto doporučení byla věnována náležitá pozornost zkušenostem členských států i partnerů EU, a to jak v bilaterálním, tak v multilaterálním prostředí. Zohledňuje politické zkušenosti klíčových partnerů a zároveň zdůrazňuje, že je třeba formulovat přístup, který odpovídá jedinečnému evropskému kontextu. S našimi partnery pokračujeme v úsilí o výměnu informací a zkušeností, sdílení osvědčených postupů a hledání způsobů, jak sladit ochranná opatření, a to i prostřednictvím mnohostranného dialogu o hodnotách a zásadách, v rámci jednání o přidružení a zasedání společného řídicího výboru pro vědu a techniku v kontextu mezinárodních dohod o vědě a technice, jakož i na mnohostranných fórech, jako jsou G7, OECD a NATO, a v rámci příslušných mnohostranných ujednání o kontrole vývozu.
- (18) Bezpečnost výzkumu je problémem, kterému se věnuje stále větší pozornost, a probíhající debata o souvisejících rizicích a o tom, jak je nejlépe zvládnout, se zintenzivňuje. Proto je třeba dále zvyšovat informovanost, usnadňovat vzájemné učení mezi členskými státy a příslušnými organizacemi zúčastněných stran a přispívat k pružnému a agilnímu přístupu k učení.

OBLAST PŮSOBNOSTI

1. Pro účely tohoto doporučení se „bezpečností výzkumu“ rozumí řízení rizik souvisejících s:
 - a) nežádoucím přenosem kritických znalostí, know-how a technologií, které mohou ovlivnit bezpečnost EU a jejích členských států, například pokud by byly použity pro vojenské účely ve třetích zemích;
 - b) zlovolným vlivem na výzkum, kdy může dojít k jeho zneužívání třetími zeměmi nebo ze třetích zemí k šíření určitých narativů nebo k podněcování autocenzury mezi studenty a výzkumnými pracovníky, což porušuje akademickou svobodu a integritu výzkumu v EU;
 - c) porušováním etiky nebo integrity, kdy jsou znalosti a technologie využívány k potlačování nebo podkopávání základních hodnot, ať už v EU nebo jinde.
2. Pro účely tohoto doporučení by se „mezinárodní spoluprací“ měla rozumět spolupráce veřejných a soukromých výzkumných organizací a vysokoškolských institucí s výzkumnými a inovačními organizacemi a společnostmi se sídlem mimo EU. Výzkumné a inovační organizace a společnosti se sídlem v EU, ale vlastněné nebo řízené ze zemí mimo EU, by měly být posuzovány na základě posouzení rizik.
3. V kontextu tohoto doporučení se „posouzením rizik“ rozumí proces v souvislosti s mezinárodní spoluprací v oblasti výzkumu a inovací, při němž se bere v úvahu kombinace hlavních rizikových faktorů. Kombinace těchto faktorů určuje míru rizika. Klíčové prvky, které je třeba posoudit, lze rozdělit do čtyř kategorií:
 - rizikový profil organizace se sídlem v EU, která vstupuje do mezinárodní spolupráce: zvážení silných stránek a zranitelností organizace, včetně finančních závislostí, které jsou relevantní pro výzkumný projekt,

- oblast výzkumu a inovací, v níž má probíhat mezinárodní spolupráce: zvážení, zda se projekt zaměřuje na oblast výzkumu, např. na technickou oblast technologií s kritickým významem, nebo zda zahrnuje metodiku či výzkumnou infrastrukturu, která je považována za obzvláště citlivou z hlediska bezpečnosti nebo etiky / lidských práv,
 - rizikový profil třetí země, kde má mezinárodní partner sídlo nebo odkud je vlastněn či kontrolován (např.: zda se na danou zemi vztahují sankce, zda má špatné výsledky v oblasti právního státu nebo ochrany lidských práv, agresivní strategii slučování civilních a vojenských sil nebo omezenou akademickou svobodu),
 - rizikový profil mezinárodní partnerské organizace: provedení hloubkové kontroly organizace, se kterou má být navázána spolupráce, a určení toho, zda má vazby na vládu nebo armádu, příslušnost zúčastněných výzkumných pracovníků a zaměstnanců a také záměry partnera týkající se konečného využití nebo aplikace výsledků výzkumu.
4. Pro účely tohoto doporučení zahrnuje „odvětví výzkumu a inovací“ všechny výzkumné organizace a vysokoškolské instituce v celé Unii, a to jak veřejné, tak soukromé. Vzhledem k významu dalších zúčastněných stran, jako jsou úřady pro převod technologií, agentury pro internacionalizaci, obchodní komory a podniky s intenzivním výzkumem, může být toto doporučení stejně důležité pro všechny ostatní aktéry v ekosystému výzkumu a inovací v EU. V relevantních případech by bylo možné zvážit i mezinárodní spolupráci v oblasti vzdělávání.

ZÁSADY ODPOVĚDNÉ INTERNACIONALIZACE

1. Nadále podporovat a hájit akademickou svobodu a institucionální autonomii s ohledem na to, že odpovědnost za mezinárodní spolupráci v oblasti výzkumu a inovací leží především na vysokoškolských institucích a dalších organizacích provádějících výzkum.
2. Nadále podporovat a povzbuzovat mezinárodní spolupráci ve výzkumu a inovacích s partnery ve třetích zemích, která je otevřená a bezpečná v souladu se zásadou „co nejotevřenější – nepřístupné jen v nezbytné míře“, přičemž je třeba zajistit, aby výstupy výzkumu byly dohledatelné, přístupné, interoperabilní a opakovaně použitelné, s náležitým ohledem na platná omezení, včetně bezpečnostních otázek.
3. Zajistit přiměřenost opatření: pokud jsou zavedena ochranná opatření, neměla by jít nad rámec toho, co je nezbytně nutné pro zmírnění rizik, a měla by zamezit zbytečné administrativní zátěži. Cílem je snížit riziko, nikoliv provést oddělení.
4. Zaměřit opatření na bezpečnost výzkumu na zajištění hospodářské bezpečnosti, včetně bezpečnosti Unie a národní bezpečnosti, a na ochranu společných hodnot, včetně akademické svobody, a zároveň se vyhnout protekcionismu a neoprávněné politické instrumentalizaci výzkumu a inovací.
5. Podporovat samosprávu v rámci odvětví, umožnit výzkumným pracovníkům a inovátorům přijímat informovaná rozhodnutí, zdůraznit společenskou odpovědnost vysokoškolských institucí a dalších organizací provádějících výzkum a vycházet ze zásady, že „s akademickou svobodou přichází i akademická odpovědnost“.
6. Přijmout přístup mezirezortní spolupráce, který spojuje příslušné odborné znalosti a dovednosti, zajišťuje komplexní přístup k bezpečnosti výzkumu a podporuje soudržnost vládních opatření a sdělení vůči odvětví výzkumu a inovací, včetně

konkrétních kroků zaměřených na změnu kvalifikace a prohlubování dovedností příslušné pracovní síly.

7. Při uplatňování přístupu založeného na rizicích přijmout politiky, které jsou nezávislé na jednotlivých zemích a identifikují a řeší rizika pro bezpečnost výzkumu bez ohledu na to, odkud pocházejí, neboť to je nejlepší zárukou, že bude zachován vyvážený přístup k příležitostem a rizikům v rámci spolupráce v oblasti výzkumu a inovací a že nebude přehlížen vývoj v oblasti hrozeb, včetně vzniku nových aktérů ohrožení.
8. Zajistit, aby bylo vynaloženo veškeré úsilí k zamezení všech forem diskriminace a stigmatizace, přímé i nepřímé, které by mohly vzniknout jako nezamýšlené vedlejší účinky ochranných opatření, a zajistit plné dodržování základních práv a sdílených hodnot.
9. Uznat dynamickou povahu bezpečnosti výzkumu, která se utváří na základě vyvíjejících se rizik, nových poznatků a geopolitických souvislostí, což vyžaduje přístup založený na učení se a pravidelném přezkoumávání, aby se zajistilo, že politiky bezpečnosti výzkumu zůstanou aktuální, účinné a přiměřené.

DOPORUČUJE ČLENSKÝM STÁTŮM

s plným ohledem na institucionální autonomii a akademickou svobodu a v souladu s vnitrostátními podmínkami a odpovědností za národní bezpečnost:

1. Pracovat na vytvoření a provádění uceleného souboru politických opatření s cílem posílit bezpečnost výzkumu, a to s co nejlepším využitím prvků uvedených v tomto oddíle a s přihlédnutím k výše uvedeným zásadám odpovědné internacionalizace.
2. Zapojit se do dialogu se zúčastněnými stranami v oblasti výzkumu a inovací s cílem vymezit odpovědnosti a role a vypracovat národní akční plán, případně formulovat národní pokyny a uvést příslušná opatření a iniciativy na podporu bezpečnosti výzkumu spolu s harmonogramem jejich provádění.
3. Vytvořit podpůrnou strukturu, např.: Poradenské centrum pro bezpečnost výzkumu, které by pomáhalo výzkumným pracovníkům a inovátorům řešit rizika spojená s mezinárodní spoluprací v oblasti výzkumu a inovací. Tato podpůrná struktura by sdružovala odborné znalosti a dovednosti napříč odvětvími, a měla by tedy poskytovat informace a poradenství, které mohou organizace provádějící výzkum využít k přijímání informovaných rozhodnutí při zvážení příležitostí a rizik budoucí mezinárodní spolupráce, jakož i další služby, které odvětví výzkumu a inovací jednoznačně potřebuje, včetně činností na zvyšování povědomí a školení.
4. Posílit datovou základnu pro tvorbu politik v oblasti bezpečnosti výzkumu prostřednictvím analýzy oblasti hrozeb, a to i z hlediska kybernetické bezpečnosti, a také prováděním nebo zadáváním výzkumu souvisejícího s těmito politikami.
5. Věnovat zvláštní pozornost kritickým technologiím, které byly určeny v doporučení Komise o technologických oblastech s kritickým významem pro hospodářskou bezpečnost EU za účelem dalšího posouzení rizik s členskými státy¹⁹, a výsledkům těchto společných posouzení rizik.

¹⁹ Doporučení Komise o technologických oblastech s kritickým významem pro hospodářskou bezpečnost EU za účelem dalšího posouzení rizik s členskými státy ze dne 3. října 2023 ([odkaz](#)).

6. Posílit meziodvětvovou spolupráci v rámci vlády, zejména spojit tvůrce politik odpovědné za vysokoškolské vzdělávání, výzkum a inovace, zahraniční věci a zpravodajské služby a bezpečnost.
7. Usnadnit výměnu informací o výše uvedených analýzách a výzkumech s veřejnými a soukromými výzkumnými organizacemi, a to i prostřednictvím utajovaných a neutajovaných brífinků nebo specializovaných styčných úředníků.
8. Získat přehled o odolnosti odvětví a o účinnosti a přiměřenosti platných politik bezpečnosti výzkumu, případně i prostřednictvím pravidelného testování odolnosti a simulací incidentů.
9. S cílem zajistit dodržování platných pravidel EU pro kontrolu vývozu zboží dvojího užití a sankcí přijatých podle článku 29 SEU a článku 215 Smlouvy o fungování EU přijmout vnitrostátní opatření zejména v oblasti převodu nehmotných technologií, jakož i posílit provádění a prosazování sankčních režimů, které se týkají výzkumu a inovací, například režimů zakazujících převod určitých technologií.
10. Aktivně přispívat k platformě EU pro boj proti zahraničnímu vměšování do výzkumu a inovací, která funguje jako jednotné kontaktní místo, a to sdílením nástrojů a zdrojů vyvinutých prostřednictvím veřejného financování s cílem usnadnit přeshraniční využívání těchto nástrojů a zdrojů a poskytovat je uživatelsky přívětivým a přístupným způsobem.
11. Společně se soukromým sektorem vypracovat cílené informace a pokyny pro podniky zapojené do soukromého výzkumu a inovací, včetně začínajících podniků a malých a středních podniků, které se intenzivně věnují výzkumu.
12. V případě potřeby a na základě posouzení rizik zvážit uplatnění opatření obsažených v tomto doporučení na činnosti mezinárodní spolupráce v oblasti vysokoškolského vzdělávání, včetně činností v oblasti mobility studentů a zaměstnanců.

Úloha organizací financujících výzkum

13. Spolupracovat s organizacemi financujícími výzkum s cílem zajistit, že:
 - a) bezpečnost výzkumu je nedílnou součástí procesu podávání žádostí, která zohledňuje různé faktory, jež ve svém souhrnu určují rizikový profil projektu. Cílem je podnítit příjemce k tomu, aby si promysleli kontext, v němž spolupráce v oblasti výzkumu a inovací probíhá, a jaké motivace a (skryté) záměry by mohly hrát roli, a zajistit, aby byla potenciální rizika a hrozby identifikovány předem s cílem co nejvíce se vyhnout problémům v pozdější fázi;
 - b) výzkumné projekty vybrané k financování, které vzbuzují obavy („varovné signály“), procházejí posouzením rizik úměrným jejich rizikovému profilu, jehož výsledkem je dohoda o vhodných ochranných opatřeních, která řeší zjištěná rizika a zároveň zajišťují, aby se doba pro udělení grantu zbytečně neprodložovala a aby se zabránilo zbytečné administrativní zátěži;
 - c) při uplatňování ochranných opatření ve vnitrostátních programech financování se zohledňují opatření uplatňovaná v příslušných programech financování EU;
 - d) u projektů s vysokým rizikem žadatelé požadují od potenciálních partnerů záruky, například prostřednictvím dohody o partnerství, že výsledky výzkumu budou využity způsobem, který dodržuje základní hodnoty, včetně dodržování lidských práv;

- e) v rámci financující organizace jsou k dispozici dostatečné odborné znalosti a dovednosti, aby bylo možné řešit otázky bezpečnosti výzkumu a aby byla zavedena odpovídající monitorovací a hodnotící opatření pro dohled nad projekty v různých fázích, včetně sledování incidentů a přijímání věrohodných opatření v případě nedodržení předpisů.

Podpora vysokoškolských institucí a dalších organizací provádějících výzkum

14. Povzbuzovat a podporovat vysokoškolské instituce a další organizace provádějící výzkum, aby:
- a) vytvořily celoodvětvovou platformu zúčastněných stran s cílem usnadnit výměnu informací, vzájemné učení, vývoj nástrojů a pokynů a hlášení incidentů. Zvážily sdružování zdrojů s cílem co nejlépe využít omezené a rozptýlené zdroje a odborné znalosti;
 - b) zaváděly interní postupy řízení rizik strukturovaným způsobem, včetně využití hodnocení rizik, hloubkové kontroly potenciálních partnerů a eskalace na vyšší úroveň interního rozhodování v případě prvků, které vzbuzují obavy („varovné signály“), přičemž je třeba se vyhnout zbytečné administrativní zátěži;
 - c) při uzavírání dohod o partnerství v oblasti výzkumu se zahraničními subjekty, a to i prostřednictvím memorand o porozumění, trvaly na zahrnutí klíčových rámcových podmínek, jako je respektování základních hodnot, akademická svoboda, reciprocita a ujednání o správě duševního vlastnictví, včetně šíření a zhodnocování výsledků, udělování licencí nebo převodu výsledků a vytváření odštěpených společností, a zajistily, aby existovala strategie pro ukončení smluvního vztahu pro případ, že podmínky dohod nebudou dodržovány;
 - d) posoudily rizika spojená s programy pro talenty v oblasti vysokoškolského vzdělávání a výzkumu, které jsou financovány zahraničními vládami, se zaměřením zejména na případné nežádoucí povinnosti uložené jejich příjemcům, a zaručily, že zahraniční poskytovatelé kurzů a školení, kteří jsou financováni zahraničními vládami, dodržují poslání a pravidla hostitelské instituce;
 - e) investovaly do specializovaných interních odborných znalostí a dovedností v oblasti bezpečnosti výzkumu, přidělily odpovědnost za bezpečnost výzkumu na příslušných organizačních úrovních a investovaly do kybernetické hygieny a do vytváření kultury, v níž jsou otevřenost a bezpečnost v rovnováze;
 - f) vypracovaly školicí programy, včetně online kurzů, pro odborníky z praxe a nové zaměstnance v rámci jejich nástupu do zaměstnání, jakož i učební osnovy zaměřené na školení nové generace bezpečnostních poradců a tvůrců politik. Vyškolily náborové pracovníky, aby v žádostech o místa ve výzkumu, zejména v kritických oblastech výzkumu, v rámci strukturovaného prověřování kontrolovali a zjišťovali prvky, které vzbuzují obavy („varovné signály“);
 - g) ve vědeckých publikacích a všech ostatních formách šíření výsledků výzkumu zajistily plnou transparentnost zdrojů financování a příslušností výzkumných pracovníků, aby se zabránilo tomu, že závislosti na zahraničí a střety zájmů nebo závazky ovlivní kvalitu a obsah výzkumu;

- h) zavedly rozdělení do fyzických i virtuálních jednotek, které zaručí, že do oblastí, jako jsou laboratoře a výzkumná infrastruktura, údaje a systémy, které jsou obzvláště citlivé, bude přístup povolen v přísně omezeném rozsahu podle potřeby znát a že pro online systémy budou zavedena důkladná opatření v oblasti kybernetické bezpečnosti;
- i) zajistily, aby se předcházelo všem formám přímé i nepřímé diskriminace a stigmatizace, aby byla zaručena bezpečnost jednotlivců, se zvláštním zřetelem na nátlak na diasporu ze strany státu původu a jiné formy škodlivého vlivu, které by mohly vést k autocenzuře a mohly by mít bezpečnostní důsledky pro zúčastněné zahraniční výzkumné pracovníky, doktorandy a studenty, a aby byly incidenty hlášeny.

Podpůrné akce na úrovni odborů

15. Plně spolupracovat s cílem usnadnit opatření, která Komise přijala nebo hodlá přijmout na podporu provádění tohoto doporučení, a zejména:
 - a) plně využívat otevřené metody koordinace, zejména struktur řízení EVP, ke zvýšení informovanosti, usnadnění vzájemného učení a také k usnadnění konzistentnosti politik;
 - b) zřídit Evropské odborné centrum pro bezpečnost výzkumu jako kontaktní místo, které bude propojeno s platformou Komise pro boj proti zahraničnímu vměšování do výzkumu a inovací fungující jako jednotné kontaktní místo, přispěje k vytvoření celoevropského společenství odborníků a k udržování strukturálního dialogu s organizacemi zúčastněných stran, jakož i k výzkumu bezpečnosti výzkumu, který má politický význam, a k analýze trendů a vzorců v celé Unii;
 - c) ve spolupráci s vysokým představitelem zvyšovat poznatky tvůrců politik o situaci prostřednictvím strukturovaného hodnocení hybridních hrozeb, které ovlivňují ekosystém výzkumu a inovací;
 - d) vypracovat metodiku testování odolnosti, kterou mohou na národní úrovni dobrovolně používat vysokoškolské instituce a veřejné i soukromé organizace provádějící výzkum;
 - e) ve spolupráci s členskými státy a se zapojením zúčastněných stran pokračovat v práci na hodnocení rizik kritických technologií²⁰, jakož i v zapojování do dialogu s cílem zajistit sdílení informací a jednotný přístup, pokud jde o hodnocení rizik a záruky bezpečnosti výzkumu ve vnitrostátních programech financování a v příslušných programech financování EU;
 - f) vypracovat nástroje a zdroje, a to jak ty, které budou nezávislé na jednotlivých zemích, tak ty, které budou určeny pro jednotlivé země, na podporu vysokoškolských institucí a veřejných a soukromých organizací provádějících výzkum, aby mohly provádět hloubkovou kontrolu potenciálních partnerů. Spolu s organizacemi zúčastněných stran na úrovni EU pořádat každé dva roky fórum zúčastněných stran o bezpečnosti výzkumu;
 - g) v případě potřeby připravit výkladové pokyny k vytváření postupů hodnocení rizik a k uplatňování příslušných právních předpisů EU;

²⁰ Doporučení Komise o technologických oblastech s kritickým významem pro hospodářskou bezpečnost EU za účelem dalšího posouzení rizik s členskými státy ze dne 3. října 2023 ([odkaz](#)).

- h) spolupracovat s odvětvím výzkumu a inovací s cílem posoudit, jak nejlépe zvýšit transparentnost zdrojů financování výzkumu a příslušností výzkumných pracovníků;
- i) posílit dialog s mezinárodními partnery o bezpečnosti výzkumu, jakož i iniciativy k dosažení společného stanoviska EU k tomuto tématu na mnohostranných fórech.

PODÁVÁNÍ ZPRÁV

1. Doporučuje se, aby členské státy toto doporučení provedly co nejdříve. Vyzývají se, aby do [vložit datum 9 měsíců po přijetí Radou] sdělily Komisi svůj akční plán (uvedený v bodě 2 doporučení členským státům), v němž uvedou odpovídající opatření, která mají být přijata ke zvýšení bezpečnosti výzkumu, s přihlédnutím ke svým výchozím pozicím.
2. Pokrok dosažený při provádění tohoto doporučení bude Komise ve spolupráci s členskými státy a po konzultaci s dotčenými zúčastněnými stranami sledovat s využitím rámců EVP pro správu, sledování a podávání zpráv a každé dva roky podá Radě zprávu v rámci dvouleté zprávy o globálním přístupu k výzkumu a inovacím. Po důkladném posouzení a s ohledem na budoucí vývoj geopolitické situace lze navrhnout další kroky a opatření.

V Bruselu dne

*Za Radu
předseda/předsedkyně*